

jesni činjenice da ovakova »kontrola« nije uopće nikakova kontrola. U poduzećima vlada uvjerenje, da takav inspekcijski rad treba odmah dokinuti, jer on krnji ugled organa inspekcije. Ugled, koji je stečen drukčijim radom i na drugim područjima. Osim toga takova »kontrola« poduzećima nanosi materijalnu štetu, koja nema nikakvog adekvatnog odraza ni u zaštiti zdravlja potrošača ni stoke od stočnih zaraza.

Iznoseći prednjih nekoliko negativnih pojava iz rada inspekcijskih organa ne želimo nipošto podcijeniti, ni omalovažiti pozitivne rezultate njihova rada. Ovi su primjeri iznijeti samo zato, da bi se uočeni nedostaci otklonili i da bi rezultati zajedničkih nastojanja proizvođača i kontrolnih organa bili bolji.

Z A N A Š E S E L O

TAKMIČENJE DA SE POSTIGNE VEĆA PROIZVODNJA MLJEKA

Savez poljoprivredno-šumarskih komora raspisao je takmičenje da se postigne veća proizvodnja mlijeka u god. 1958.

Ovo takmičenje ima za cilj da nagradivanim stimulira proizvođača, da u god. 1958. sa najmanje 100 krava muzara postignu niže navedenu proizvodnju mlijeka, po jednom hektaru krmne površine, i to:

1. Na površinama pod krmnim biljem bez navodnjavanja proizvođač za krave simentalске, montafonske (sivosmeđe) i domaće pasmine, kao i križance domaćih i stranih pasmina za najmanju proizvodnju mlijeka od 9000 lit. po 1 hektaru krmne površine dobit će nagradu od 8 milijuna dinara, a za 8.000 lit. mlijeka nagradu od 4 milijuna dinara.

2. Danske i istočno-frizijske krave treba da daju na 1 hektaru krmne površine 10.000 litara. Za ovu postignutu količinu proizvođači će dobiti 8 milijuna dinara. Za 9.000 litara mlijeka predviđena je nagrada od 4 milijuna dinara.

3. Na površinama pod krmnim biljem sa navodnjavanjem za krave simentalске, montafonske, križance domaćih i stranih pasmina traži se 12 i 10.000 lit. mlijeka po jednom hektaru krmne površine, a za danske i istočno-frizijske krave 14 i 11.000 lit. mlijeka. Proizvodnja 1 litre mlijeka ne smije stati više od 20 dinara.

Takmičiti se mogu svi proizvođači. Individualni proizvođači mogu se takmičiti samo preko zadruga. U tom slučaju nagrade se dijele prema uspjehu učesnika. Svaki pro-

izvođački kolektiv može sam birati naučni zavod ili stručnjaka i s njima samostalno ugovarati koliki će njihov udio biti kod raspodjele nagrada.

Za cijelo vrijeme provedbe pokusne mušnje takmičari su dužni da vode dnevnik u koji treba unijeti sve radove, opažanja i postignute uspjehe.

Na završetku takmičenja treba izraditi ekonomsku analizu i račun rentabiliteta..

KOOPERACIJA IZMEĐU ZEMLJORADNIČKIH ZADRUGA I INDIVIDUALNIH PROIZVOĐAČA U STOČARSKOJ PROIZVODNJI

Razni oblici kooperacije* između zemljoradničkih zadruga i individualnih proizvođača očitovat će se bez sumnje vrlo povoljno na mljekarsku proizvodnju.

Iako su ovo zasad još samo počeci u tom smjeru, ipak se već mogu nazrijeti dobre strane ovog pothvata.

Zasad ne bi bilo potrebno, čini mi se, — bar ne sa gledišta mljekarske proizvodnje — iznositi oblike i prednosti pojedinih formi kooperacije, koje će se već odvijati prema odgovarajućim uvjetima pojedinih područja, ali se ipak može govoriti o njoj primjeni općenito, a napose u stočarstvu odnosno govedarstvu.

S našeg gledišta za mljekarsku proizvodnju je zasad svakako važnija t. zv. niža forma kooperacije, t. j. ona, gdje zadruga sudjeluje jednim dijelom u proizvodnji, gdje

* Suradnja, zajedničko sudjelovanje u procesu proizvodnje (rada).

uglavnom proizvodnja pripada vlasniku imanja, a za koje sudjelovanje, razumije se, zadruga prima naknadu.

Kooperacija, njezina forma i primjena u stočarstvu, ima svakako svojih specifičnosti u odnosu na druge sektore, na pr. u ratarstvu. Otežavajuća okolnost ove suradnje u stočarstvu — kao što su nedovoljna rentabilnost stočarske proizvodnje — posebno u pasivnim krajevima, velika materijalna ulaganja, odsutnost tradicije u suvremenoj stočarskoj proizvodnji, praktično nedovoljna svagdašnja kontrola nad privatnim sektorom, bili su jedan od glavnih razloga, da je naš seljak vrlo oprezno prilazio ovoj suradnji sa zadrugama. Ova tendencija očitovala se svakako jače u krajevima s jačom ratarskom proizvodnjom. Ali danas je sve veći broj seljaka, koji znaju da nema napredne poljoprivrede bez naprednog stočarstva. Otud zadruge sada imaju i više interesenata za kupovinu krava i suradnju, nego što ih mogu podmiriti zbog nedovoljnih kredita.

Nije teško konstatirati, da je naše stočarstvo još svejednako jedna od slabijih grana poljoprivredne proizvodnje na zadržanim poljoprivrednim gospodarstvima. Ovo se očituje u nedovoljnom broju i u lošem kvalitetu već postojeće stoke. No, imajući pred očima loše stanje našeg stočarstva, a na drugoj strani potrebe i uvjete, gdje se mogu postići povoljni uspjesi, zemljoradničke zadruge preko svojih stočarskih poslovnih i općih saveza, poduzimaju obsežne akcije. Zadruge već obavljaju priplodnu stoku, koju daje seljaku uz određene, a za njega vrlo povoljne uvjete. Seljak se obvezuje, da će otplatiti priplodno grlo u određenom roku (3 godine) predavši zadrugi podmladak, mlijeko i mliječne proizvode. Zadruga je dužna u svako doba otkupljivati ove proizvode.

Zemljoradničke zadruge, pored ostalog, osiguravaju stručnu organizaciju proizvodnje, selekciju priplodnog materijala, matičenje grla, daju upute o pravilnoj ishrani i njezi, smještaju, kontroliraju produktivnost stoke, brinu se o nabavi stočne koncentrirane hrane i t. d. Ovim je naš seljak prisiljen — htio ili ne htio — da napusti stari i primitivan način proizvodnje, a primljeni novi suvremeni način uz stalnu stručnu pomoć zadruga.

Već samim tim, što zemljoradničke zadruge kreditiraju i pomažu seljaka kod nabavke rasnih krava, sudjeluju u proizvodnji i vrše stalnu kontrolu nad stokom, oslobađaju bar donekle naše mljekare od stalne brige, kako će na dotičnom području riješiti pitanje nabavke krava i povećati produkciju mlijeka. Ovo je od posebnog značenja za

one mljekare i područja, gdje se još osjeća nestašica mlijeka, naročito u doba niske laktacije preko zime. Ali, značenje ove suradnje između zemljoradničkih zadruga i proizvođača bez sumnje prelazi pomenute okvire. Naime, samo sudjelovanje zadruga u suvremenoj stočarskoj proizvodnji, a preko agronoma stočara i poljoprivrednih tehničara, dat će dovoljno mogućnosti da se postepeno rješava jedan od najtežih problema u mljekarskoj proizvodnji, a to je kvalitet mlijeka. Jer samo dobrim i kvalitetnim mlijekom postići ćemo veći promet, a potrošaču osigurati kvalitetno i zdravo mlijeko i mliječne proizvode.

Danas već neke naše veće mljekare — po uzoru na zemlje s jako razvijenim mljekarstvom uvode jednu novinu u službi mljekare — Savjetodavnu službu. Ova bi bila glavna spona između proizvođača i mljekare. Njen je glavni cilj pružiti u svako doba stručnu i savjetodavnu pomoć proizvođaču u proizvodnji mlijeka. Odavno se osjećala potreba za ovakvom službom pri našim mljekarama, jer mljekara potpuno ovisi od proizvođača. Djelovanjem ove organizacije povećat će se interes proizvođača za prodaju mlijeka i bar djelomično uravnotežiti proizvodnja, koja zasad stvara velike poremećaje u opskrbi mlijekom preko zime.

Koordinacijom rada stručnog osoblja zadruga i savjetodavne službe na jednoj strani i našeg seljaka na drugoj strani, posebno u područjima, gdje već postoji savjetodavna služba, znatno će se popraviti i proizvodnja dobrog i zdravog mlijeka, a bolje će se iskoristiti kapacitet mljekarskih pogona i snizit će se troškovi za preradu i obradu mlijeka.

Milorad Rajić, Bijeljina

Mljekara Stočarskog poslovnog saveza

JAMSTVO U TRGOVINI STOKOM

Prilikom kupovanja stoke, a naročito mliječnih krava često dolazi do sporova. Kupac je naime ponekad nezadovoljan s kupljenom životinjom, jer poslije ustanovi, da je bolesna, da ima neku manu, da ne odgovara uvjetima pogodbe, ili mu se jednostavno ne sviđa. U želji, da se kupljene životinje riješi, upušta se poneki u parnicu i kad u stvari nema pravo i parnicu će sigurno izgubiti; ili obratno: neki ne pozna zakonske propise, a bojeći se troškova ne će da se upušta u sudske parnice, iako je pravo na njegovoj strani, i tako bezrazložno podnosi prilične materijalne gubitke. Zato je dobro, da se makar i u najkraćim crtama upoznamo s najosnovnijim propisima i uobičajenom praksom, jer će nam to ponekad dobro doći.

U Jugoslaviji je u trgovini stokom na snazi princip prešutnog jamstva, to znači, da prodavač šutke jamči za sve mane i bolesti na stoci, koje ih onesposobljavaju za namijenjenu upotrebu. Ne treba se dakle posebno ugovarati, da je stoka zdrava, jer se to silom zakona samo po sebi razumije. Nije li kupljena stoka zdrava ili je opterećena manom i ne može se zato upotrebiti, a kupac može dokazati, da je bolest ili mana nastala još prije prodaje, i da ih prilikom ogledavanja životinje nije mogao primijetiti, on ima pravo tražiti da se kupoprodajni ugovor razvrgne, dakle da životinju vrati prodavaču, a on njemu isplaćeni novac. Da bi to kupac mogao učiniti i steći pravo za jamstvo, treba čim primijeti da je životinja bolesna ili da je opterećena manom, o tome obavijestiti prodavača, usmeno pred svjedocima ili pismeno preporučenim pismom. Svakako treba pokušati da se mirnim putem bez suda s prodavačem sporazumi; ako pak prodavač ne će da se mirnim putem nagodi s kupcem, ovaj treba da podnese tužbu sudu. Kupac po zakonu nije dužan da prije obavijesti prodavača da je životinja bolesna i da je da pregledat. Dovoljno je njegovo vlastito opažanje, i tek ako prodavač ne želi da se mirnim putem nagodi, treba životinju svakako dovesti veterinaru da je pregleda i tražiti, da o rezultatu izda veterinarsku svjedočbu, koju će priložiti tužbi. Ipak je dobro da se pozove veterinar, čim se posumnja i opazi da je životinja bolesna i opterećena manom, jer će se tako ne samo najvjerodostojnije ustanoviti mana ili bolest, nego će se i sa sigurnošću utvrditi, kada i gdje je bolest ili mana nastala. Ujedno oboljelo grlo treba

liječiti i tako učiniti sve, da se spriječi eventualna šteta. Veterinar, koji je životinju pregledao, najvjerodostojniji je svjedok na sudskoj raspravi, bude li pokrenuta parnica. Kupac ima pravo tražiti potpuno razvrgnuće kupoprodajnog ugovora, ako je kupljena životinja zbog bolesti ili nastale mane znatno izgubila na vrijednosti, a može tražiti i da životinju zadrži, ali da mu se vrati koliko ju je preplatio, dakle iznos, koliko životinja zbog bolesti i mana manje vrijedi.

Kupac može tražiti naknadu za izmaklu dobit (za potrošenu hranu, što životinja nije mogla raditi i sl.), ako može dokazati, da je prodavač znao, da je životinja bolesna ili opterećena manom, ali je to zlonamjerno prećutao. Prodavač ne će odgovarati za mane i bolesti, ako se kupac odrekao prava za jamstvo, pogotovo ako je izrijekom iskazao, da ne jamči za ništa, a kupac je ipak životinju kupio.

Tužba se podnosi kotarskom sudu gdje prebiva tuženi, t. j. prodavač, ako je vrijednost do 100.000 dinara; preko te vrijednosti nadležni su okružni sudovi. Rok za podnošenje tužbe je 6 tjedana, a na području okružnih sudova Zagreb, Osijek, Varaždin zasad 6 mjeseci. Pored ovog oblika jamstva zakonom se određuje i specijalno jamstvo. Može se naime ugovoriti, da životinja ima stanovita svojstva, koja zdrava životinja inače ne mora imati, ili da nema ni najmanje mane, za koju prodavač inače ne odgovara i t. d. Upravo ta specijalna jamstva dolaze u obzir u kupovanju mliječne i rasplodne stoke, pa ćemo o tome govoriti u posebnom članku.

Dr. Mato Winterhalter

VIJESTI

Sastanak tehnološko-tehničke i kadrovske komisije te komisije za analitičku procjenu radnih mjesta

Dne 14., 15. i 16. XI. 1957. održan je u Udruženju sastanak tehnološko-tehničke i kadrovske komisije te komisije za analitičku procjenu radnih mjesta s ovim dnevnim redom:

1. organizacija ocjenjivanja mliječnih proizvoda
2. organizacija tečajeva za osposobljavanje radnika
3. primjedbe na standard
4. Mljekarska škola u Bjelovaru
5. analitička procjena radnih mjesta.

Na sastanku je zaključeno da se 11. XII. 1957. održi kod Udruženja ocjenjivanje mliječnih proizvoda, a da se uzorci šalju najkasnije 5. XII. 57. Maslac za ocjenjivanje treba da je proizveden 3. odnosno 4. XII. 57., a uzorci sireva treba da su normalne zrelosti. Ujedno je predloženo, da se uzorci direktno šalju iz područnih pogona u sporazumu sa centralnim.

Broj prijavljenih mljekarskih radnika za tečajeva u cilju postizanja zvanja kvalificiranog radnika do održanog sastanka bio je premalen, pa će se sačekati dok se dobiju odgovori od svih zainteresiranih poduzeća. Međutim prema već stiglim prijavama, vjerojatno će se održati tečaj za sirare, dok